

ומאידך שמעתי פעמים רבות מהגאון הגדול מוהרי"י נויבירט זצ"ל גדול תלמידיו שעד יומו האחרון עמד על דעתו להקל, וכך שמעתי מבני משפחתו של מרן הגרש"ז זצ"ל, וכן היתה גם דעתו של מרן בעל האגרות משה כפי שהבאתי.

ומשום כל הנ"ל אני על משמרתי אעמודה דמותר להשתמש שימוש רגיל ומקובל במגבונים אלה כל עוד אין כונתו לסחוט מהם נוזלים וכל עוד אינו סוחט להדיא ע"י קיפול המגבון בכף ידו וסחיטתו.

ב

בענין מעגלים זעירים

ובמה שהעיר במש"כ בסימן ל"ב במה שמצוי מאד בזמנינו דהאדם גורם לסגירת מעגלים אלקטרוניים ללא כונה ותועלת ולרוב כלל אינו מודע לשינויים שהוא מחולל, וכתבתי דכל כה"ג אין כאן מלאכה כלל.

^{הרב זעליג} והבאתי כמה דוגמאות מצויות. א. רופא בתורנות המטלטל טלפון סלולרי בהיתר, וכשהוא הולך ממקום למקום מופיעים שינויים על הצג לפי רמת הקליטה. וכי נפסוק שאסור לרופא לזוז ממקומו משום שעל ידי הליכתו ממקום למקום גורם הוא לסגירת מעגלים אלקטרוניים בשינויי התרשומת שעל צג הטלפון.

ב. מכשירי חמצן להסובלים מהפסקת נשימה בשנתם (apnea) וגם במכשירים אלה יש צג שעליו תרשומת תמידית המצביע על פעילות המכשיר בהתאם למאמץ של מערכות הלב והריאות, וכי נאסור על אנשים אלה לזוז במיטתם משום שבכך גורמים לשינוי רישום על צג המכשיר.

ג. וכיוצא בדבר במערכת G.P.S. לחולה אלצהיימר כדי לדעת את מקומו אם חלילה הלך לאיבוד, וכי נאסור עליו לנוע ממקומו משום שהוא גורם בכך לרישום וקליטה.

ד. ועוד כיוצא בזה חולה השוכב במחלקה לטיפול נמרץ מחובר למוניטור וכל תנועה שהוא עושה גורם לשינוי קל בדופק ופעילות הלב ושינויים אלה נרשמים ע"ג הצג שמעל למיטתו, וכי אסור לו לזוז ולהתהפך מצד אל צד אא"כ יש בזה פיקו"נ.

ובכל אלה כתבתי דכיון שאין למי שגורם שינויים אלה כל כונה ותועלת מרישומים אלה אין בזה מלאכה כמבואר.

והקשה כת"ר תרתי קושייתא:

א. הלא לחולה זה המקבל חמצן יש חשיבות מרובה לרישום הדיגיטלי כדי לקבל אספקה סדירה של חמצן.

רואה אני שדבריי לא הובנו כראוי וערבוב תחומין יש כאן, ומשו"כ צריך אני לחזור על הדברים בהרחבה מסויימת.

ברוב המכשירים הנ"ל יש סגירת מעגלים בשני תחומין: א. במערכות הפנימית של המחשב יש פעילות אלקטרונית רציפה הקשורה לפעילות התקינה של המכשיר. ב. שינויים בתרשומת

שעל הצג. לגבי סגירת המעגלים שבלב המחשב כו"ע מודה שאין בזה איסור כלל וכבר התירו גדולי הדור את השימוש במכשירי שמיעה בשבת, אף שבכל מכשיר מודרני יש מערכת אלקטרונית המסננת רעשי רקע, והמערכת מתאימה עצמה לפי כמות ועוצמת רעשי הרקע. דשינויים פנימיים אלה שאין האדם מודע להם ואין בהם כל היכר אין בהם חשש מלאכה כלל. וכך כתב גם כת"ר במכתבו לגבי מערכת החיישנים שבמקרר האחראית לפעילות התקינה והרציפה של המנוע.

וכך גם במכשיר המספק חמצן לבני אדם במהלך שנתם.

ומשו"כ לא התייחסתי בדברי אלא לשינויים המופיעים על הצג. אך גם בשינויים אלה כתבתי את הנלענ"ד דכיון שאין לאדם בהם לא ענין ולא צורך אין בזה גדר מלאכה כלל. ב. טען כת"ר דיש לרופא ענין גדול ברישום דרגת הקליטה של הטלפון כדי לדעת איפה יש קליטה ואיפה אין.

תמה אני דהלא בתוך עמי אנכי יושב ומעולם לא ראיתי ולא שמעתי על אדם שרגיל להסתכל בכל שעה מה מדת הקליטה בטלפון שלו, דהלא בזמנינו יש קליטה מעולה ברחבי הארץ כולה ומעולם אין אדם עומד ובודק את הטלפון שלו, ואף אם יעיף מבט בטלפון כאשר לא יצליח לצלצל ממנו ברור כשמש דכאשר הוא הולך ממקום למקום אין לו כל כונה וענין להשפיע על הרישום בצג הטלפון שלו.

ומשו"כ פשוט בעיני שאין אף סרך מלאכה במה שאדם גורם שינוי בתרשומת שעל צג הטלפון.

ג. וכך גם במה שכתבתי לגבי מכשיר S.P.G. על גופו של חולה האלצהיימר תמה כת"ר, דהלא יש לנו ענין מובהק לדעת איה מקום כבודו כדי שלא ילך לאיבוד.

וגם בענין זה לא ירד כת"ר לסוף דעתי, ואבאר.

כאשר האדם נע ממקום למקום אין כל רישום הנראה לעין אלא שמערכת ה G.P.S. עוקבת אחריו באופן רציף וקבוע, ובודאי יש בזה סגירת מעגלים אלקטרוניים. ורק כאשר ניתק הקשר עם החולה מדליקים את המערכת כדי לברר את מקום המצאו.

ומשו"כ נראה דכל עוד איש זה הולך לפי תומו ונמצא בסביבת קרוביו ומכריו אין לנו כל ענין בעצם פעילות המעקב, ועוד דכבר נתבאר לעיל דכל עוד אין דבר הנראה לעין כגון רישום על גבי הצג אין איסור בפעילות של חיישנים שאין אדם מתכוון ואינו מודע לה. ואם חלילה ילך לאיבוד הרי ודאי שמצד חשש פקו"נ מותר לברר את מקום המצאו ע"י מערכת זו.

עוד תמה כת"ר עלי, דהלא בסימן ל' – ל"א כתבתי דאיסור גמור להשתמש בשבת בנורות L.E.D. אף שאין בהם חלקי מתכת הנוגעים זב"ז ואין זה דומה לבונה, וזאת עפ"י הירושלמי (שבת מ"ד ע"א) דבכל מלאכה חשובה יש מכה בפטיש, וא"כ למה התרתי את כל הנ"ל.

והתשובה פשוטה ומבוארת בדברינו, דכאשר יש לאדם כונה וענין בתוצאת המעשה יש כאן מלאכה גמורה, אבל כאשר אין לו לא כונה ולא תועלת ולא ענין בתוצאת המעשה אין כאן מלאכה כלל, כמבואר.

בסו"ד כתב כת"ר שבענינים כאלה ראוי להחמיר כדי שלא יפרוץ ההמון, אך לדעתי העניה טעות בידו, דרך זו לגבב חומרות בכל דבר נגד עיקר הדין לא זו בלבד שאין בו תיקון אלא קלקול גדול יש בו, וד"ז מביא להמון עם לזלזל בדברי חכמים ולומר על כל דבר "חומרא הוא" ובסופו של דבר דרך זו מביאה לעבור על איסורים גמורים ולפעמים על איסורי תורה.

כמה גדולים דברי חכמים שאמרו (ירושלמי תרומות ל' ע"ב, וסוטה ל"ד ע"ב) "כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור". וכך היתה תפילתו של ר' נחוניא בן הקנה "ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר". וכך כתוב בוידוי הגדול של רבינו ניסים "את אשר אסרת התרתי ואת אשר התרת אסרתי". וכך כתב הש"ך ביו"ד סימן רמ"ב בכללי ההוראה אות ט' "כשם שאסור להתיר את האסור כך אסור לאסור את המותר אפילו בשל עובד כוכבים ואפילו במקום שאין הפסד מפני שעל הרוב יש בו צד הקל במקום אחר מחמת שנאסר והוי חומרא דאתי לידי קולא ואע"פ שלפי הנראה לא יבא מזה צד קולא אסור שאפשר שיתגלגל ויבא קולא עד אחר מאה דברים. לפיכך אם הוצרך לאסור מחמת ספק או מחמת חומרא בזה שאין האיסור ברור כשמש צריך המורה לומר שאין האיסור ברור אלא שאנו מחוייבים להחמיר וכל שכן אם המורה מתיר בשעת הדחק וכיוצא בו שיאמר לו כן". וכבר הזהיר גדול הדורות עמוד ההלכה מרנא הג"ר יהונתן אייבשיץ בתפארת ישראל יו"ד סימן קצ"ה "לא תוסיפו – פן תגרעו".

מתנצל אני התנצלות מרובה אם יצאתי מגדרי והפלגתי בדברים אלא שדברים אלו נוגעים בציפור הנפש של נשמת התורה, ועם כת"ר ברוחב לבו ודעתו הסליחה.

הכו"ח באהבה, בידידות ובהוקרה מרובה

יוצא החכמה

אשר וייס